

S III
I

Kaivauskertomus
Vesiportin bastionin piha
salaojan kaivanto
Liisa Eerikäinen
1964

Vir. sign: 23.5/1,42
23.6/12.20,27
23.8/33

Vesiportin bastionin piha

salaojan kaivanto

Pieneltä linnanpihalta tuotavan salaojan, joka kulkee T 101:n kautta, takia jouduttiin kaivamaan läpitulo bastionin sisäpihan pohjoissivun portin idänpuoleisen muurin alitse. Samalla mainittuun kohtaan valettiin betoniantura. Bastionin ja pohjoismuurin kulmaukseen oli jo edellisellä kesänä valettu antura. Salaoja tuli jatkumaan koillis-lounais suunnassa bastionin pihan poikki kasematti S 111:een ja sen länsiseinän alitse ulkopuolelle, jossa se kulki bastionin vierustaa pitkän ja päättyi virtaan.

Bastionin sisäpihan pohjoissivun portin oikean pielen (itäpielen) muodostaa 20-28cm paksu ja 120-130cm leveä uloke. Tämän ulokkeen (vaikuttaa muurin jäännökseltä) alareuna päättyi lähinnä porttia tasoon +77.72, sen itäpuoli n. 60cm leveydeltä tasoon +77.87. Tästä jouduttiin ottamaan pois puoliksi irtonaisiä kiviä n. 40cm korkeudelta.

Ulkonevan osan alla n. tasosta +77.50 alkoi olla runsaasti kiviä, jotka muodostivat löyhää muuria muistuttavan rykelmän. Se ulottui n. 100cm päähän portinpielestä muurin suuntaan. Kiveys jatkui porttiaukon editse länteen. Kivien välissä oli runsaasti multaa vain vähän laastia siellä täällä. Kiveyksen ja itse muurin väliin jäi n. 4cm rako, joka oli täynnä tiilimurskan sekaista multaa. Kun kiviä oli poistettu muurin alareunan tasoon (+76.40) tuli raosta esille lahoja puujätteitä n. 30cm paksuudelta. Kivet loppuivat tasoon +76.10. (KUVA 1)

Ulkonevan osan ja itse muurin nurkkalinja jatkui alaspäin saumana, joka tasosta +77.15 alaspäin leveni vähitellen 10-20cm. Tämän sauman länsipuolella oleva muurin osa oli n. 70cm korkeudelta alareunasta ylöspäin, melko epätasaista muurausta (pelto + lohkokivistä) ja päättyi yläpuolella olevaan ulkonevaan muurin jäänteeseen. Muurin alareuna sauman länsipuolella oli, kuten yllä jo mainittiin, tasolla +76.40. Sauman itäpuolella alareuna oli hieman alempana eli tasolla +76.24. Tältäkin osalta muuri oli hieman epätasaista muuraukseltaan, koska siihen oli käytetty hyvin erikokoisia kiviä eikä sitä oltu saumattu. Muuria jouduttiin purkamaan alaosa n. 130cm korkeudelta saumaan asti. Tällöin huomattiin, että sauman alaosa joka muodosti 10-20cm leveän raon, oli täynnä hirren jätteitä, ja että ainakin kahdesta hirrestä oli jäänyt selvä painanne länsipuolisen muurin itäsivun laastiin. (KUVA 1)

Puheena olevan muurinosan itäsivu nousi jyrkästi etureunan tasosta +76.40 tasoon +76.70 vinosti porttikäytävää kohti ja päättyi 115cm päässä etureunasta muurin sisässä olevaan melko tasaiseen muuraukseen, joka oli saman suuntainen muurin ulkoreunan kanssa. Tämä "takaseinä" jatkui sauman länsipuolella hieman epäselvänä. Läntisen muurinosan ja sen väliin jäävässä raossa oli multaa ja irtonaisia kiviä .

Heti muurin alla oli hiesu, joka läntisen muurinosan kulmassa oli vain n. 1cm paksuinen, mutta leveni sitten muurin sisäosia kohden ja oli 115cm päässä etureunasta jo n. 25cm. Samoin hiesukerros leveni muurin etureunan alla länteen päin. Lähellä kulmaa hiesussa oli kuitenkin hirren jätteitä ja sen väri oli niistä johtuen tummahko. Hiesun alareuna oli n. 60cm päässä kulmasta tasolla +76.10.

Hiesukerroksen alla oli tumma maakerros, joka koostui pääasiassa lahoista puujätteistä. Tämä kerros oli läntisen muurinosan kulman alla 20cm paksu, mutta kapeni sekä muurin sisustaa kohden (koko ajan kuitenkin nousten) että muurin edustaa pitkin länteen n. 10cm:iin. Kerros jatkui myös muurin alla saumakohdasta itään.

Tumman maakerroksen alla oli hiesunsekaista hiekkaa, jossa oli runsaasti erikokoisia kiviä.

Antura valettiin kahdessa osassa, sen sisään tulivat salojaputket ja edustalle kokoamiskaivo. (valokuvat 1011-1014)

Vesiportin bastionin pihan poikki koillis-lounais suunnassa olevassa 70cm leveässä kaivannossa oli ylimpänä 35-55cm paksu kerros vaaleahkoa täyttemaata, jossa oli 8-10cm paksu ja 270cm pitkä hiekkakerros suunnilleen keskipaikkeilla. Koko kaivannon pituudelta oli täyttemaan alla 15-30-5cm paksu kerros laastia. Tämän alla, varsinkin länsipäässä oli 15-25cm paksu kerros tiilimurskaa ja tiilenpalasia. Kaivannon keskipaikkeilla tätä kerrosta ei ollut, vaan tumma täyttemaa alkoi heti laastikerroksen alta.

Yllämainitun laastikerroksen katkaisi itäpäässä oleva mukula kivistä tehty kouru, jonka alla oli n. 170cm leveydeltä hiekkaa, mihin kivet olivat upotetut. Kouru oli mahdollisesti sadevesikamava. Sen suunta oli luode-kaakko ja sen yläpinta oli tasolla +77.56. Kuorun leveys oli 45-50cm, reunakivet olivat jonkunverran keskiosaa korkeammalla. Kivet eivät olleet laastilla kiinni toisissaan.

Kaivannon itäpäässä tuli n. tasosta +77.10 - 76.80 esille kiveystä. Kivet näyttivät olevan ilman minkäänlaista järjestystä, ilman laastia, vain jonkinlaisena röykkiönä, jonka leveys oli 150-160cm. Kivet ulottuivat portin oikean pielen edustalla olleeseen kivilatomukseen saakka. Tasosta +76.40 tuli esille epämääräistä laastipintaa. Alareuna oli tasolla +76.20-+76.10.

Kaivannon keskivaiheilla tuli esille pohjois-eteläsuuntainen, 135cm leveä muuri. Sen yläreuna oli tasolla +77.00, alareuna tasolla +76.20. Molemmat sivut olivat jyrkät. Pohjahirsistö jatkui muurin alle. Niiden ja alimmaisten kivien välissä oli laastikerros.

Vesiportin bastionin pihan hirsistästä tuli kaivannossa esille seuraavaa: (kuva 4)

Kaivannon keskivaiheilla olevan muurin länsipuolella oli pari hyvin lahoa hirttä tasolla +76.80 (yläreunat) kaivantoon nähden poikittaisessa suunnassa.

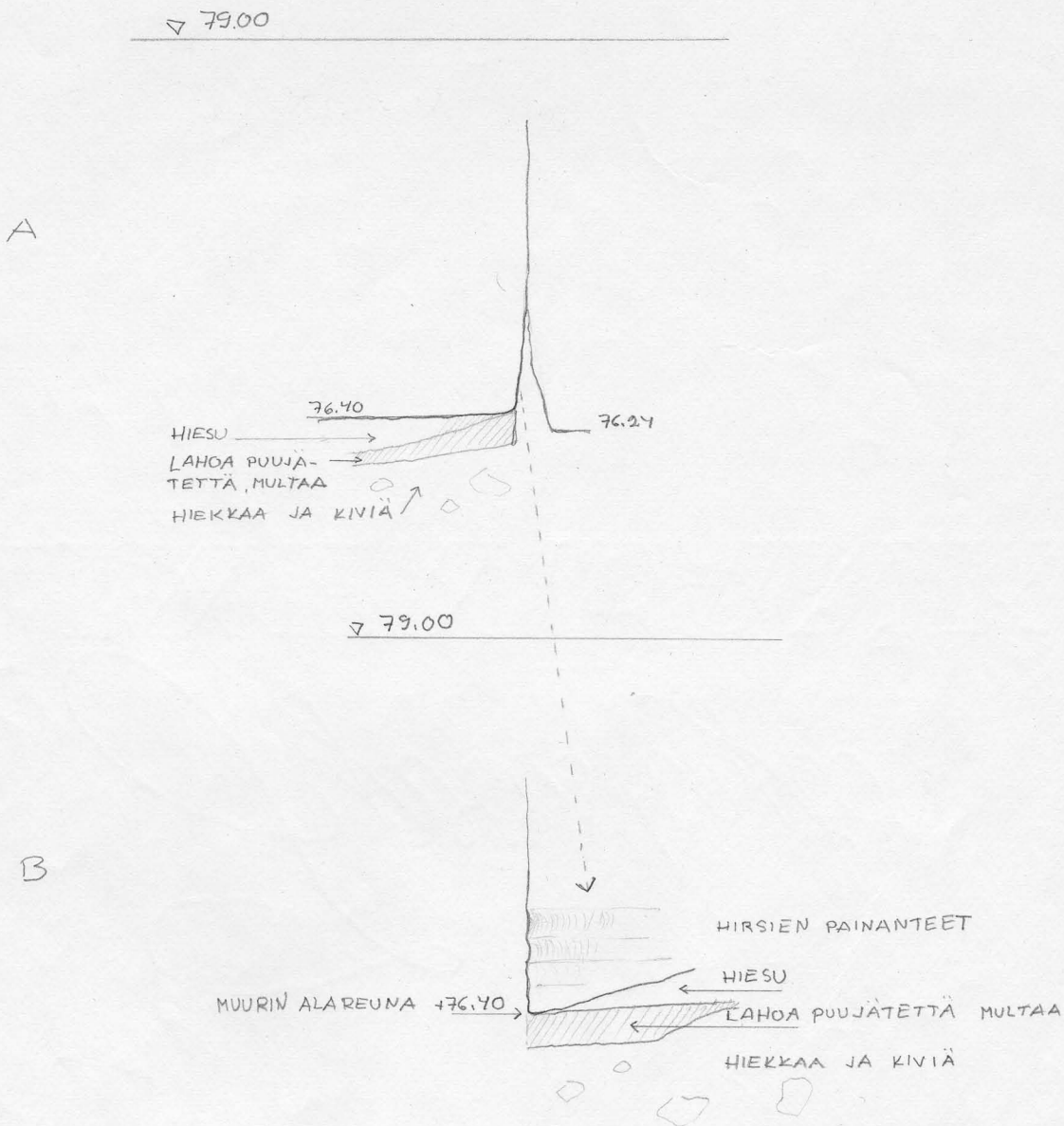
Näiden alapuolella oli kaksi hirttä vierä vieressä tasoilla +76.68 ja +76.62, huomattavasti paremmin säilyneitä, suunta oli koillis-lounainen.

Tasoista +75.66 ja +75.65 tuli esille kolme hirttä, joiden suunta poikkesi hieman edellisistä. Hirret jatkuivat keskimuurin alle, ja olivat saman suuntaisia muurin itäpuolella olevien hirsien kanssa.

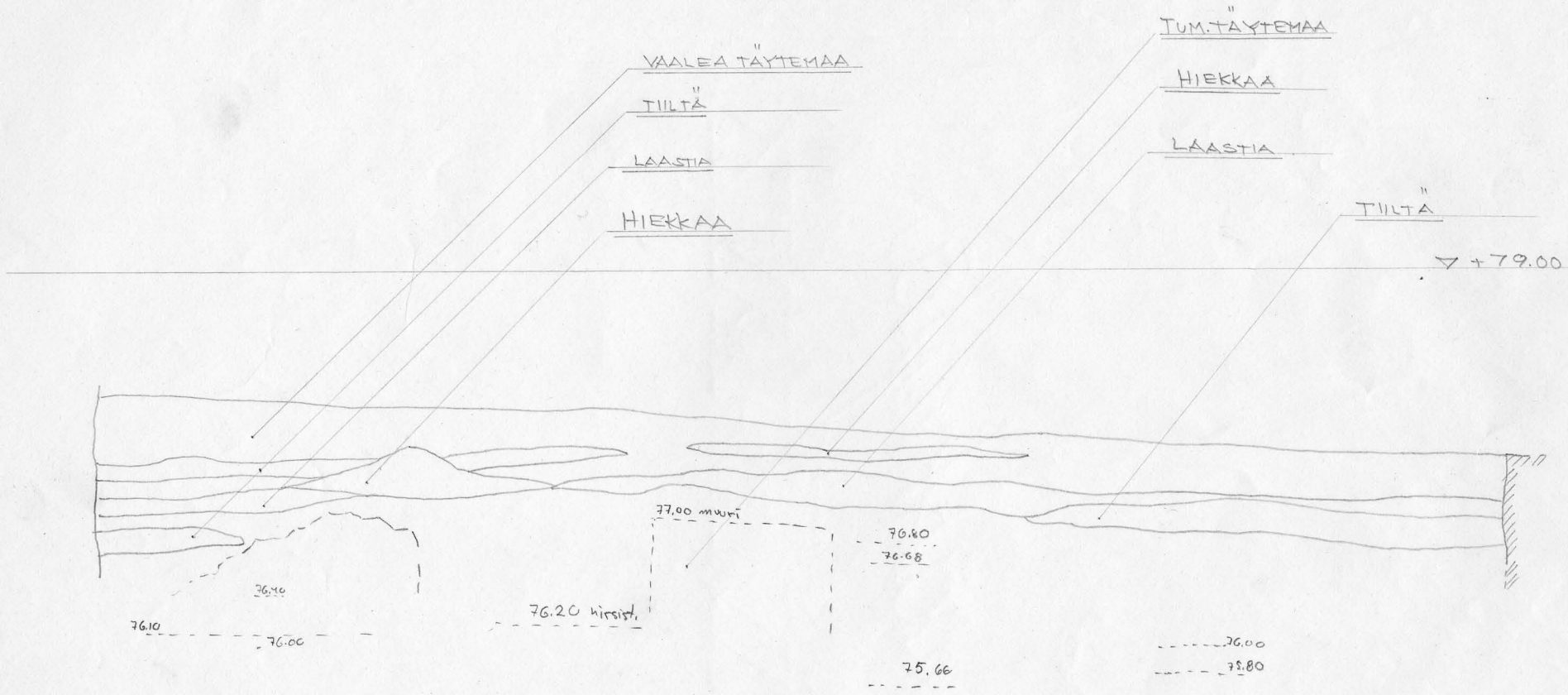
Edellä selostettujen hirsien länsipuolella oli vielä kaksi hirttä, jotka olivat ristissä. Ylimmän hirren (luode-kaakko suunt.) taso oli +76.00 ja sen alla olevan hirren taso +75.80. Luode-kaakko suunt. hirsi ulottui myös edellämainttujen kolmen hirren läntisimmän hirren päälle.

Keskimuurin itäpuolella tasoilla +76.20,+76.18 (yläreuna) oli koillis-lounais-suuntaista hirsistöä, jossa hirret olivat vierä vieressä (ei ristikköä). Niiden paksuus oli n. 20cm, leveys 30cm, puuaines oli hyvin kovaa. Hirret ulottuivat keskimuurin alle.

Kaivauksia jatkettaessa poistettiin hirsistö, keskimuuri sekä itäpäässä olevat kivilatomukset. Salaojaputket asennettiin paikoilleen ja kaivanto täytettiin. (valokuvat 1007-1010)

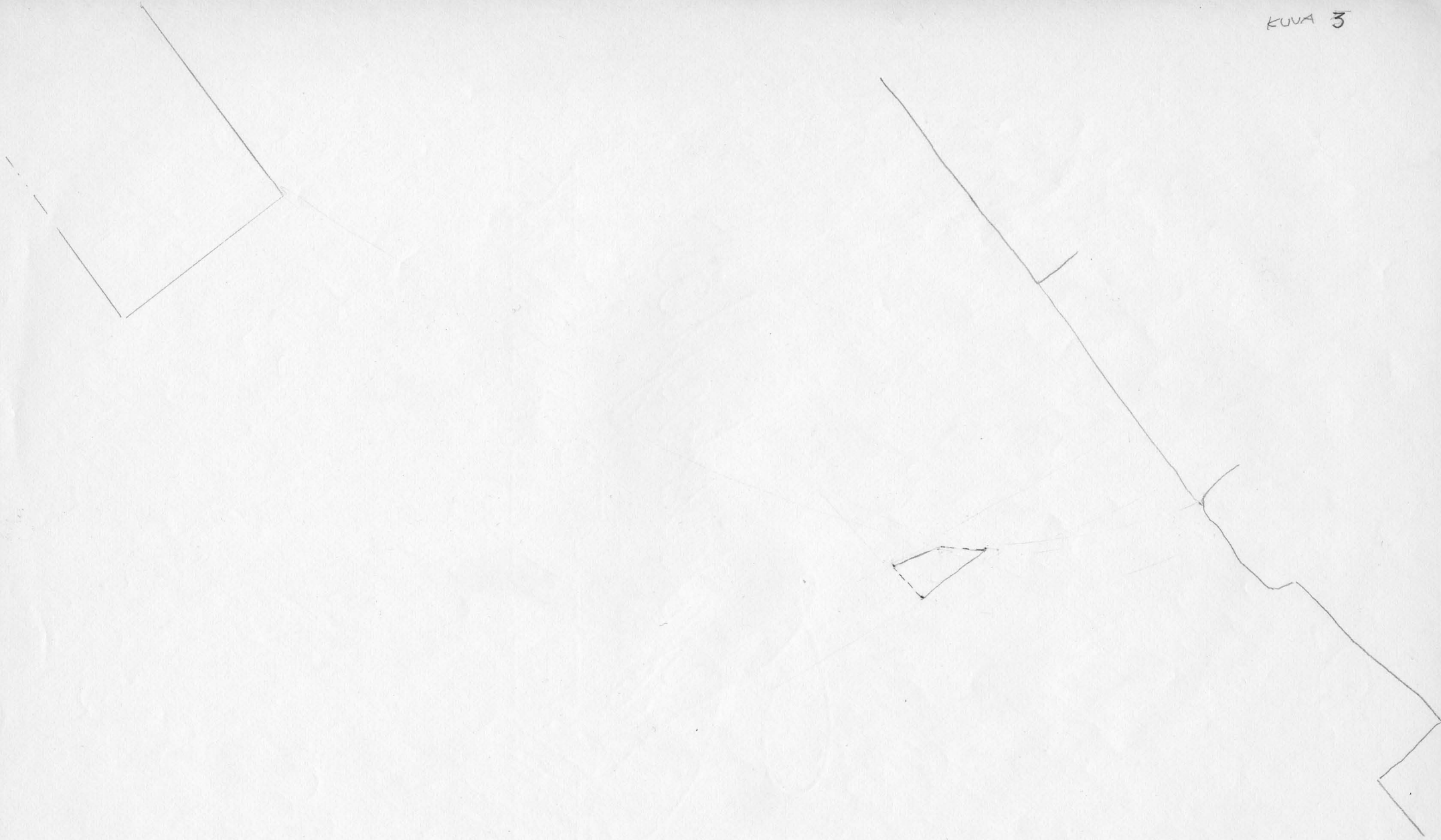

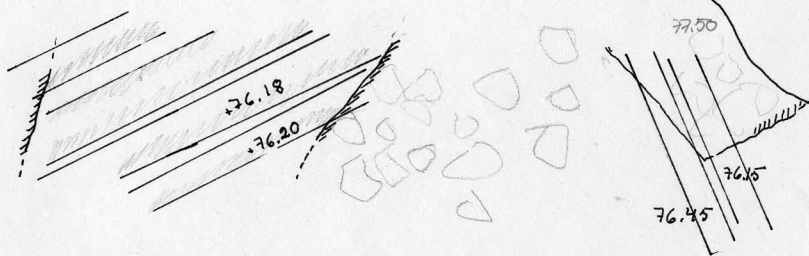
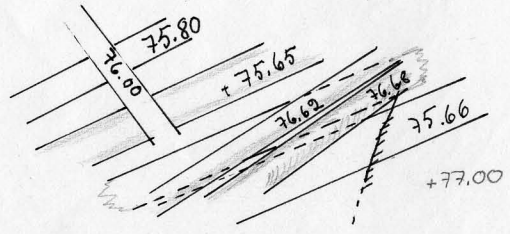
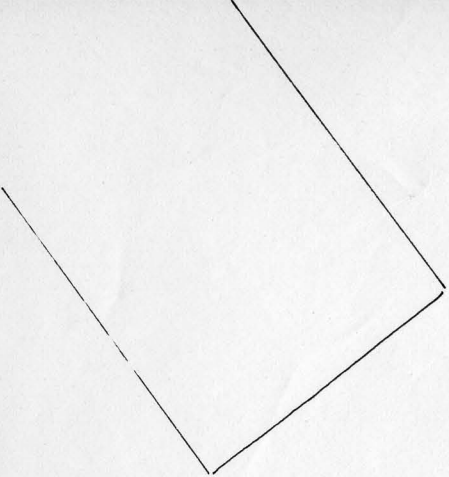
VESIORTIN BASTIONIN PIHAN POHJOISSIVUN
 KÄYNTÖ PORTIN OIKEALPUOLI
 A KAAVAKUVA MUURIN ALAREUNASTA
 KATSOTTUNA POHJOISEEN
 B KAAVAKUVA MUURIN HALKEAMAN LÄNSISIVUSTÄ

VESI PORTIN BAST.
 YVALEIKKAUS
 KATS. ETELÄÄN

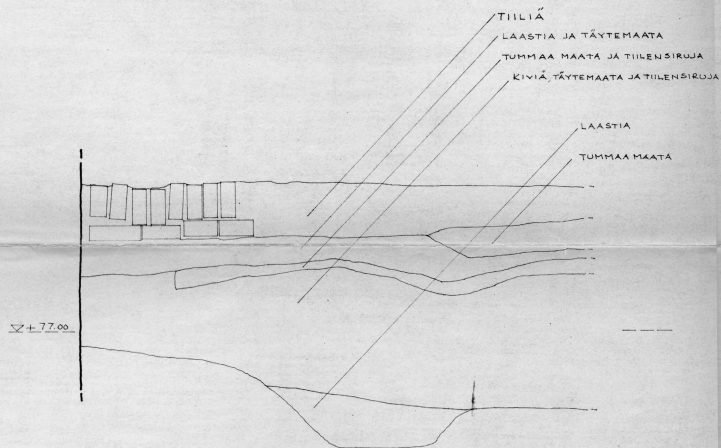
MK 1/50

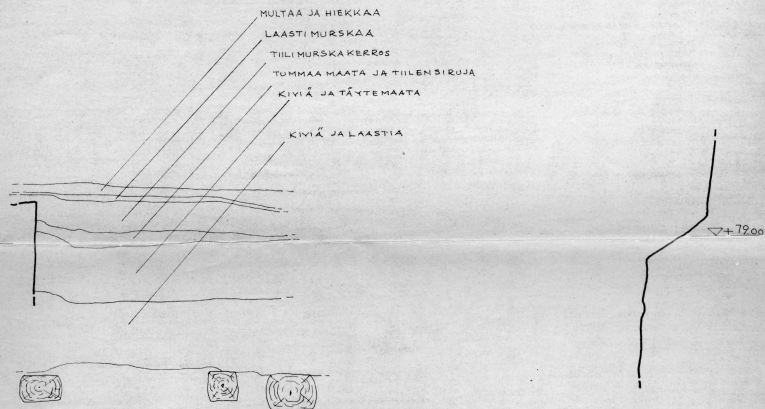
1/50

A

S 111 KATS. KAAKKOON
 MK 1/10

B

S 108 KATS. ETELÄÄN
 MK 1/20

KUVA 19 DK 1963

OLAVINLINNA
 VESIPORTIN BASTIONI
 MITTASI JA PIIRSI V.1963, M. PASANEN
 KORV. 1964, THEININEN